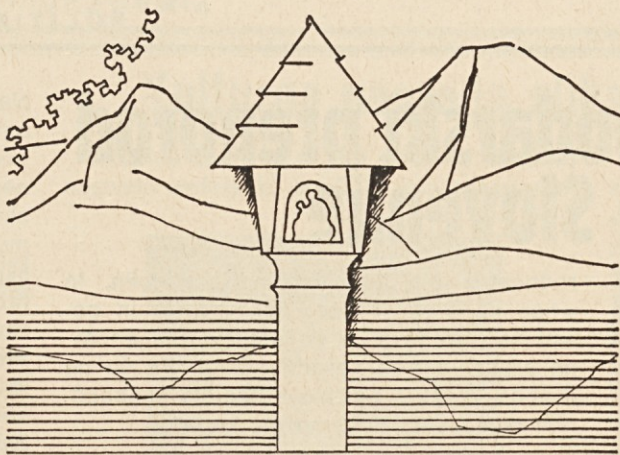

KOMENTAR:

Veiter in komisija

Že nekaj časa je sem, ko smo članom prof dr. Veiterja dodali takoj pristavek, da je izrazil svoje mnenje kot izrazit prijatelj narodnih skupnosti v Austriji.

Tragična postaja njegova vloga, ko hoče umiti delovanje komisije za dvojnezične table na Dunaju vseh madežev, četudi je že vsem — prav zadnjemu Slovencu na Koroškem — postalo jasno, da jo je kancler dr. Kreisky upoklicil pod terorjem ceste na zahtevo koroške ÖVP. In kaj dela zdaj ta komisija že toliko mesecev? Išče možnosti, kako bi ugodila heimatdienstovcem in prešela Slovence, najbolj na tak način, da bi mi spoznali šele po štetju, da smo bili prešeti. Na Dunaju, pri simpoziju Hrvatov je ta-isti Veiter celo trdil, da jezikovno štetje ne moremo primerjati z ugotavljanjem manjšine. Ja, kaj pa je to potem?

Predvsem tragikomičen pa postane Veiter tedaj, ko daje Einspielerju prirednike kot »načitan«, »mednarodno izveden«, in »z visoko inteligenco«, ne gre namreč videti predsednika »windischarjevo« samo kot člana neke komisije na Dunaju, isti Einspieler se zadržuje na heimatdienstovskih zborovanjih kar se le da proti upravičenim zahtevam koroških Slovencev. Črno-belo slikanje ne zadostuje za oceno nekega človeka.

Ostane nam le še edino možna ugotovitev: verjetno se koroški Slovenci sami pri svojih odločitvah nismo popolno zaveli tehnosti našega koraka, da nismo šli v komisijo. Toda naredili smo pravi korak!

»Obžalujem svoje dejanje,« je v ponedeljek izjavil glavni obtoženec Johann Molitschnig iz Galicije pred porotnim sodiščem. Pred sodiščem je Molitschnig dejal, da je postavitev partizanskega spomenika »svinjarija«. Kot je pokazala preiskava, je poskušal Molitschnig razbiti že pred atentatom spomenik na Robežah s kladivom in to kmalu po odkritju, vendar mu poskus takrat ni uspel.

Kje so ostali dejanski storilci?

■ Porotni senat pri deželnem sodišču v Celovcu pod predsedstvom OLRG dr. Pigneta je obsodil v ponedeljek atentatorje na partizanski spomenik na Robežah 26-letnega Johana Molitschniga na 15 mesecev zapora, 29-letnega Walterja Leyrountza na 12 mesecev in Erwina Macka na 10 mesecev zapora brezpogojno ter Mackovo ženo na 6 mesecev pogojno.

Posebno glavni krivec Johann Molitschnig ni stal prvič pred sodiščem, ima že celo vrsto kraj za seboj in šele pred kratkim je hotel poškodovati tujo lastnino. Priznal je, da v svoji mladosti ni znal nemško, vzgojili so ga pa doma »po koroško«. Aktivno se je pred letom dni udeleževal pri trganju tabel, čutil se je, kakor vsak iz njegovih vrst, ogroženega od Slovencev. Posebno nek Slovenec iz Plaznice mu je šel na živce, kajti celo pred sodiščem ga je očrnil, saj je menda pri Šternu v Št. Lipšu povedal, da so partizani usmrtili premalo ljudi. Govoril je tudi o nekem »partizanskem spomeniku v Globasnici«, sploh so mu šli na živce vsi zavedni Slovenci, o Selanih na splošno je povedal, da so na »jugoslovanski strani«. K ugotovitvi Molitschniga, da mu je dosti ljudi povedalo, da se bo treba iznebiti partizanskega spomenika, je stavljal zastopnik »Zveze partizanov« dr. Grilc vprašanje, kdo so bili tisti ljudje. Sodišče vprašanja, ki bi mogoče spravilo nekaj več luči v zadevo, ni dopustilo. Zanimiva so bila tudi iznašanja glavnega obtoženca, da so bile bitke s partizani na Robežah šele po vojni, vsekakor očividno dovolj, da načrt za razstrelitev partizanskega spomenika ni mogel dozoreti v njegovi glavi ali v glavi ostalih dveh obtožencev. Ravno pri razlagi Molitschnigovega odvetnika dr. Schallyja, da obtoženec ni ravnal iz čisto slabih nagibov in da je pač podlegel vzdušju (Fluidum) v deželi, je vzklikal stari heimatdienstovc dr. Pichs svoj mnogim drugim poslušalcem razumljiv »bravo«.

Prav tako kakor Molitschnigu, je prekipelo tudi Macku koroško srce pri trganju tabel jeseni lanskega leta. Selanom je še posebej znan, da rad hvali Hitlerjev rajh in tudi »slavni« pohod nad Sovjetsko zvezo. Da se je pred sodiščem poskušal izgovarjati, da je njegov oče sedel v kacetu, je tragika mnogih družin, kajti sinovi so pogosto iskali ideale drugod kot očetje. Četudi je bil oče demokrat in antinacist, ni nič čudnega, če je sin ravno narobe.

Walter Leyrountz končno (Molitschnig: »Človek, ki je pripravljen kaj takega narediti«) se na skoraj ničesar ni mogel več spominjati, po lastnih besedah si je hotel napraviti lep popoldan. Ta »lep popoldan« mu je končno prinesel 12 mesecev zapora.

Johanna Macka, žena Erwina, pa je bila mogoče res edina, ki se ni v polni meri zavedala, kaj dela. Kljub temu jo je sodišče obsodilo, sicer na pogojno kazen, kajti zakon o razstrelivu ne zagrozi kazen samo napram storilcem, marveč prav tako tudi proti osebam, ki v oddaljenem smislu pomagajo in celo proti takim, ki ne naznanijo storilcev oblastem.

■ Kazen za atentatorje je bila mila, bila

■ pa je prva po vojni, ki je bila izrečena proti nemškim nacionalistom. Omeniti je treba tudi, da sta odvetnika dr. Schally in dr. Theyer takoj predala za svoja mandanta zastopniku Zveze partizanov dr. Grilcu vsak po 5000.— šilingov, četudi sta obtoženca Molitschnig in Mack služila na mesec samo okoli 5000.— šil.; za izpustitev obsojenih pa je državni tožilec zahteval za vsakega 10.000.— šil. Tudi tukaj so takoj priskočili odvetniki. Naenkrat so omenjeni celovški odvetniki postali radodarni, bogastva nobeden od obsojenih namreč tudi nima. Ali pa je mogoče le kdo drug stavil na razpolago ta denar?

Nacisti zopet izzivajo!

Ob koncu prejšnjega tedna je prišlo tudi v Železni Kapli do znanih napisnih akcij, samo nemške krajevne table na občino ter na glavno in ljudsko šolo. »Kärntner Tageszeitung« je vedela dan navrh zapisati, da je prebivalstvo v Železni Kapli ogorčeno. Ogorčeni so menda res — nekateri — slovenski prebivalci vsekakor takoj dodajo, da bi imel Lubas že zdavnaj prej možnost, da bi iz lastnih nagibov napisal na šoli ter na občino tudi slovenski naziv ustanove. Tedaj bi — tako pravijo — izostale akcije in ne bi se bilo treba nobenemu razburjati.

Zvedeli smo pa še za drug slučaj, pri ka-

terem se je treba pa vsekakor razburjati. Smrtnikovi otroci hodijo dan za dnem iz Kort v šolo na Obirsko. Spodobno tudi pozdravljajo cestne delavce, ki popravljajo cesto v Korte, kakor so se naučili z »dober dan«. Namesto da bi se marsikdo od njih, ki se vedenja od danes ni naučil, zavedal dolžnosti in odzdravil, raje grozi. Prav posebno eden, ki ga poznamo: »I jag euch hinunter zum Tito!« Takih izrazov pa Slovenci ne poznamo, spadajo namreč v vokabular ljudi, ki so se zbrali lani na Starem trgu v Celovcu in letos ob Krškem mostu ter v Velikovcu.

Podpis sporazuma med Izraelom in Egiptom

Predstavniki Izraela in Egipta so v nedeljo ob kilometru 101 na cesti Kairo—Suez podpisali sporazum o izvajanju premirja, ki sta ga izdelala ameriški zunanji minister Kissinger in egiptovski predsednik Sadat. Za Izrael je podpisal generalmajor Jariv, Egipčane pa je zastopal namestnik generalnega štaba Gamazi. Podpis zgodovinskega dokumenta so opravili v navzočnosti voditelja mirovnihih sil OZN na Bližnjem vzhodu.

To je bil prvi izraelsko-egiptovski sporazum po letu 1949, potem ko sta obe strani na Rodosu podpisali premirje o ustavitvi prve bližnjevzhodne vojne.

Načrt sporazuma vsebuje šest točk:

- Izrael in Egipt bosta natančno spoštovala ustave ognja.
- Obe strani pristajata na začetek pogovorov za rešitev vprašanja umika na položaje pred 22. oktobrom.
- Mesto Suez bo vsak dan oskrbovano z živežom.
- Odpravili bodo vse ovire za oskrbovanje tretje obkoljene egipčanske armade.
- Kontrolne postaje, ki jih imajo Izraelci na cesti Kairo—Suez, bodo prevzele mirovne sile OZN.
- Potem se bo začela takoj izmenjava vojnihi ujetnikov in ranjencev.

Krščanska kulturna zveza v Celovcu vabi na uprizoritev dramskega zgodovinskega romana Ivana Preglja

Tolminci

v Mestnem gledališču v Celovcu, 8. decembra 1973, ob 14. uri.

Gostovalo bo »Stalno slovensko gledališče« v Trstu.

Rojaki pristrčno vabljeni!

Narodni in gospodarski prepored beneške Slovenije

- Pred kratkim je bil v Čedadu v Beneški Sloveniji peti občni zbor kulturnega društva „Ivan Trinko“. S tega občnega zbora je poročevalec Lojze Kante v Delu poročal tole:

Poleg prosvetnih delavcev, ki že desetletja delujejo med beneškimi Slovenci, je bilo na zboru več starejših izobražencev, ki se šele v zadnjem času vračajo k svojemu narodnostnemu bistvu, in precej mladih, ki so po ljudskih šolah v domačih vaseh nadaljevali srednje šolanje v slovenskih šolah v Gorici in Trstu ter se potem vrnili med beneške Slovence. Mnogi med njimi sedaj obujajo med domačini spet k življenju tisto, kar je v njih le še podzavestno telo ali pa zaradi neznanja in strahu že ugašalo.

Razvejanje slovenske organizacije

„Kulturno društvo „Ivan Trinko“ je bilo prvo tako društvo med Beneškimi Slovenci, ki se v svoji dolgi zgodovini niso nikoli kulturno izživljali“, je ugotovil na zboru Izidor Predan, društveni predsednik, in zatem dodal: „Če ne bi nič drugega pozitivnega napravili, je bila naša vztrajnost zgled in spodbuda, da so se tudi drugi začeli organizirati v društva in skupine, ki imajo sicer druga nazorska izhodišča, vendarle pa nas vse druži isti smoter, isti cilj: **narodni in gospodarski prepored Beneške Slovenije.**“

Vsilil je primerjavo z drevesom, ki črpa sok iz zemlje: čim globlje vanjo prodirajo njegove korenine, tembolj mu zelenijo veje. Izidor Predan je našteval: društvo beneških izseljencev, center za kulturne raziskave v Brdu, na skrajnem zahodnem delu Benečije, pa društvo „Rečan“ iz Ljes in skupino duhovnikov okoli glasila „Dom“ ter mladi center za politične in socialne študije „Nadiža“.

Spomnil je na dogodke izpred nekaj let, ko na nagrobnik slovenskih partizanov v Št. Lenartu ni smel priti slovenski napis, pa na pevski zbor iz Ljes, ki so ga v Klodiču na silo spravili z odra in na vrsto drugih nestrpnih posegov proti javnemu izražanju na-

rodnostne biti ljudi iz Nadiških dolin. In vmes na svetle točke: deklamacije in pesmi na prireditvah v počastitev izseljencev, na srečanju treh narodnosti itd. Pa še na drobno knjižico pesmic z nemalo simboličnim naslovom „Pojejmo usi kupe“.

Odprt do vseh

Rod za rod, ki je bil več kot sto let oropan slovenske besede, je povsem razumljivo izgubil stik s svojo preteklostjo, s svojo kulturno dediščino. Le besede za domačim ognjiščem in tu in tam v cerkvah so z navezanostjo na zemljo in z zaprtostjo do večinskega naroda pomagale ljudem, da so se ohranili.

„Za strategijo zaprtosti“, je dejal na zboru Pavel Petričič, „ki je terjala od nas v preteklosti veliko poguma, da smo se borili za svoje pravice, zdaj ni več razlogov.

Koroška dijaška zveza: DVOJNA MERA

Nekaj dni pred 25. oktobrom 1973 je Koroška dijaška zveza (KDZ) v posebnem letaku vabila dijake in dijakinje Slovenske gimnazije v Celovu, da se udeležijo demonstracije, ki jo je organiziral Solidarnostni komite za pravice koroških Slovencev.

Ker letak ni izpolnil vseh zakonskih predpisov, impresum namreč ni bil popoln, pa tudi za vsebino odgovorni dijak Kristijan Wrolich še ni polnoleten, se je za stvar začela zanimati celovška mestna policija, ki je pozvala predsednika Koroške dijaške zveze, da se javi na policijski direkciji. Tam so ga opozorili na posledice tega prekrška, hkrati pa so mu pojasnili, da bodo sestavljeni protokol poslali varnostni direkciji za Koroško.

Koroška dijaška zveza v tej zvezi opo-

Načelna podpora levih strank naši stvari že omogoča, da se odpiramo do vseh sil, do novih društev“. In ko je Boris R a c e, predsednik SKGZ (Slovenske kulturno-gospodarske zveze) pozival videmsko krščansko demokracijo, naj se odreče svojemu zgodovinsko zgrešenemu ocenjevanju narodnostnih razmer v Benečiji, ki ga gradi na volilnih rezultatih (ker 60—70 odstotkov beneških Slovencev glasuje za krščansko demokracijo, se po teh ocenah „odrekajo“ slovenstvu!), je vzkliknil: „**Ne moremo zahtevati od človeka, ki ga tiščimo za vrat, naj diha!**“

Ceprav tu in tam beneške Slovence še močno stiskajo za vrat — dihaajo. Kulturno društvo „Ivan Trinko“ je razširilo svoj glavni odbor s predstavniki vseh večjih naselij iz sveta pod Matajurjem. Zasnovalo je svoj mladinski krožek in ustanovilo dramsko družino. V njem mislijo že tudi na pevski zbor, na svojo revijo in na razširitev tečaja slovenskega jezika. Zato je razumljivo, da so se na zboru tudi vprašali, če je prav, da so pretežno vezani le nase, in povedali, da pričakujejo večjo pomoč od Slovencev iz Gorice in Trsta, ki živijo v mnogo boljših in strpnejših narodnostnih razmerah.

zarja, da kršilci zakonov „vroče jeseni 1972“ še do danes niso bili kaznovani, in je samo obžalovati, če sedaj neznamen prekršek oziroma tako nedolžna aktivnost šolske organizacije zaposli celotno policijsko mrežo deželnega glavnega mesta.

Koroška dijaška zveza je sedaj v tej zvezi in z ozirom na polnoletnost za vsebino letaka odgovornega učenca, sprožila vprašanje, kako bo mogla v prihodnosti taka šolska oziroma študentska organizacija, katerih člani, vključno predsednik, še niso polnoletni, izvesti akcijo letakov, ki služi le namenu opozoriti javnost na demokratične pravice v deželi živeče koroške slovenske narodnostne skupnosti.

Slovinci in slovenska problematika na Tržaškem

- Tržaška občinska uprava vseh petih
- strank: krščanske demokracije, socialističnih, republikancev in
- Slovenske skupnosti, že tri tedne pre-
- verjajo do sedaj opravljeno delo. Gle-
- de Slovencev in slovenske problemati-
- ke, v kolikor spada v neposredno pri-
- stojnost občine, ne kaže najbolje, piše
- v Delu Bogo S a m s a.

Do sedaj je na dnevni red pogajan postavila vprašanja samo Slovenska skupnost, in doseženi so bili nekateri omejeni, še vedno nezadovoljivi rezultati. Tako je bilo govora o prevajalskem uradu, ki naj bi se nekoliko okrepil, ne bo pa postal samostojen urad z lastnim funkcionarjem, ki bi moral biti že po naravi posla Slovenec in s tem tudi prvi slovenski funkcionar v zgodovini tržaške občinske uprave. Govora je bilo o nekaterih slovenskih — menda samo treh — napisih na občinskih cestah, in o poimenovanju ulic po slovenskih zaslužnih moških, še vedno samo v okolici, ne pa tudi v mestu. Glede urbanističnih vprašanj so napravili prvi korak k reševanju, ko je občina poverila slovenskemu arhitektu preučitev stanja v kraških vaseh, tako da bodo lahko na tej osnovi izdelali urbanistične načrte in omogočili domačinom, da si popravijo domove ali zgrade nove. Postopek pa bo še zelo dolg in bo minilo še kakšno leto, prizadeti pa čakajo že dolgih pet let.

Slovenska skupnost je postavila na dnevni red še nekatera druga vprašanja in med njimi še zlasti šolska.

V zadnjih dveh dneh je odločno posegla slovenska komisija, ki deluje v okviru socialistične stranke in ki je izdelala obsežen seznam vprašanj, ki jih je treba načelno rešiti na pogajanjih o levi sredini v tržaški občini.

Med temi važnimi vprašanji so v ospredju prav slovenski krajevni napisi, saj je socialistični odbornik v pokrajini, Volk, v okviru svojih pristojnosti izdelal načrt za postavitev 127 dvojezičnih tabel s krajevnimi napisi na vseh pokrajinskih cestah tržaške občine in torej na cestah, ki vodijo v Trst, kjer bi odslej pisalo: „Trieste — Trst“.

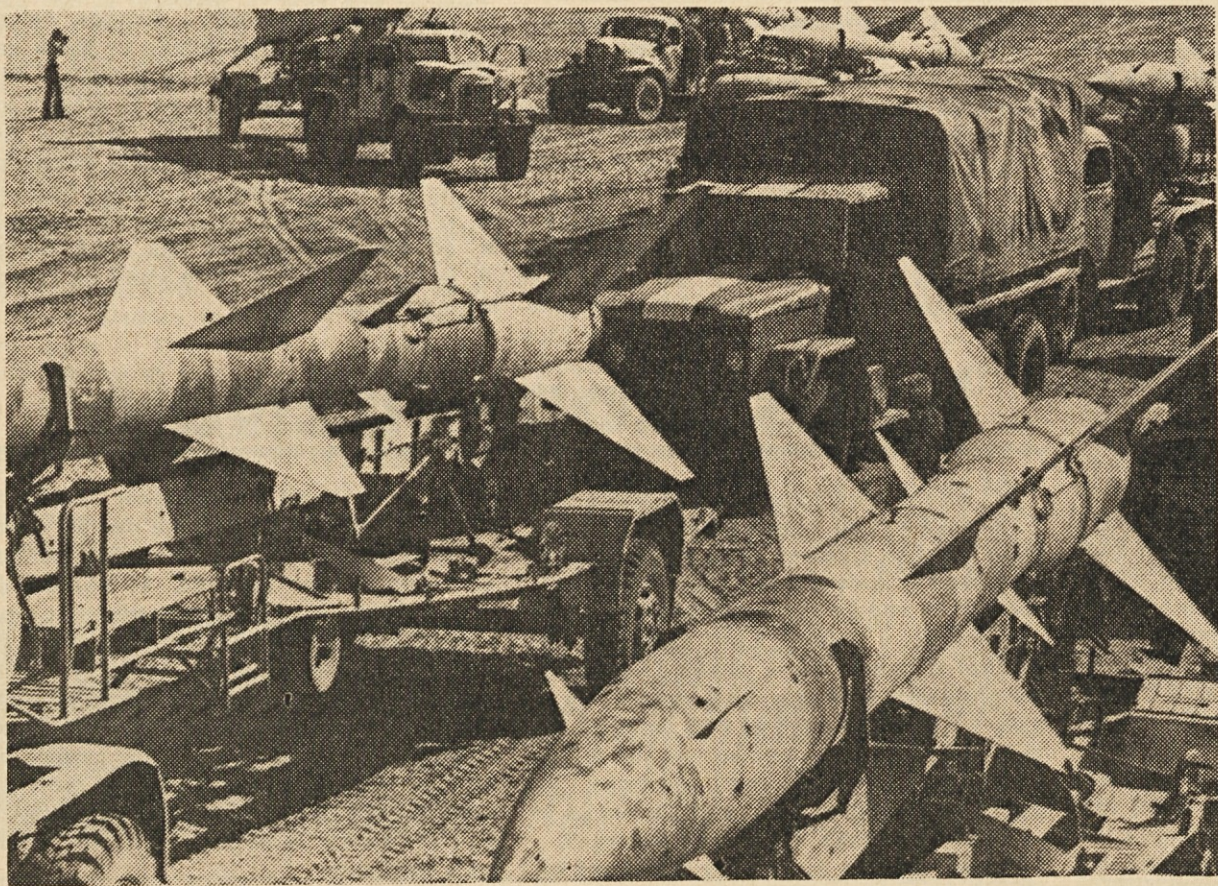
Prav tu pa se je zataknilo in je predlog sklepa slovenskega odbornika obtičal na sipinah demokristjanske slabe politične volje. Ta primer žal ni edini, saj celoten potek preverjanja dokazuje, da so bila dosedaj na dnevnem redu predvsem bolj drobna vprašanja, ki so bila polovičarsko rešena, nekatera bistvena pa se sploh ne rešujejo. Slovenci na Tržaškem zato pričakujejo, da bodo ponovno in v širšem okviru obravnavali številne probleme, ki jih lahko rešijo v okviru pristojnosti tržaške občinske uprave. Njihovo rešitev si je letos januarja s sporazumom že obetalo pet strank leve sredine v tržaški občini.

SESTANEK PREDSTAVNIKOV KD FURLANIJE-JULIJSKE KRAJINE IN SZDL HRVAŠKE

TRST. — Krščanskodemokratska stranka Furlanije-Juljske krajine je v Opatiji imela prvi sestanek s predstavniki Socialistične zveze delovnega ljudstva Hrvaške. Delegacijo Furlanije-Juljske krajine je vodil deželni tajnik krščanskih demokratov Giuseppe Tonutti, katerega so spremljali S. Coloni, E. Del Gobbo, R. Mayer Grego in Jurij Slama. Hrvaško delegacijo pa je vodil predsednik Socialistične zveze delovnega ljudstva Ivo Margan.

Šlo je za prvi sestanek, na katerem sta delegaciji v duhu vzajemnega sodelovanja pregledali vrsto skupnih vprašanj, ki zadevajo politični skupini na obeh straneh meje.

● Angleški listi poročajo, da je bil rimsko-katoliški duhovnik Patrick Fell obsojen na 12 let ječe, ker je sodeloval z irsko tajno armado IRA pri terorističnih akcijah v Coventryju. Zaradi tega so bili obsojeni tudi drugi trije obtoženci. Njegov odvetnik je dejal, da je imela tako huda obsodba namen preplašiti javnost.

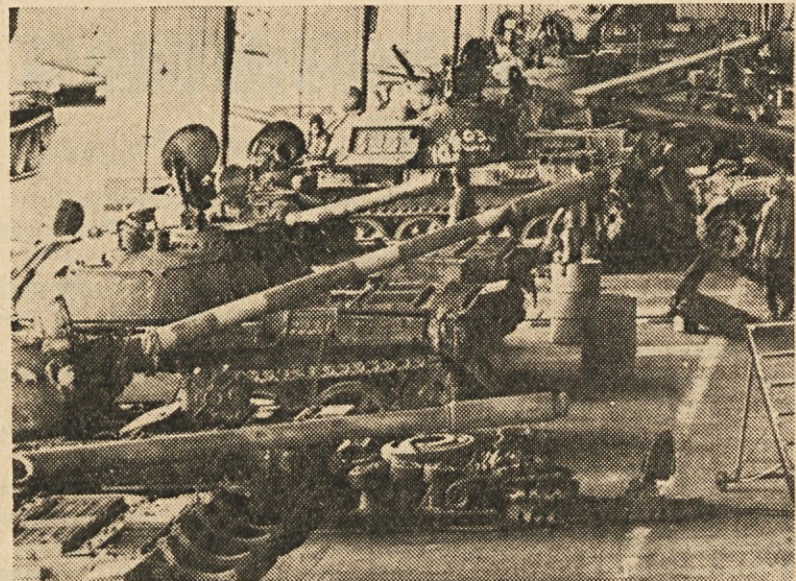

PREPRIČLJIVE SLIKE TEDNA Z BLIŽNJEGA VZHODA

Sovjetske rakete SAM, dajejo po mnenju vojaških izvedencev v četrti bližnjevzhodni vojni med Izraelom in Egiptom ter Sirijo na drugi strani, čisto novo obeležje, kot je bila šestdnevna vojna leta 1967. Na veliki sliki vidimo nepoškodovane ruske rakete SAM, ki so jih v Egiptu zaplenile izraelske vojaške enote. Te rakete so Izraelci predali vojaškim strokovnjakom v ZDA.

Na spodnji sliki na levi so sovjetski tanki T-55, ki so jih Izraelci zaplenili Egipčanom na fronti na Suezkem polotoku.

Spodnja slika desno: Ameriški zunanji minister Henry Kissinger in egipčanski predsednik Sadat sta sklenila ponovno vzpostaviti diplomatske odnose med obema deželama.

VALENTIN POLANŠEK:

Velike sanje malega človeka

■ Pri mariborski založbi Obzorja je pred kratkim izšlo delo našega koroškega rojaka Valentina Polanška VELIKE SANJE MALEGA ČLOVEKA. Knjigo je skrbno opremil Matjaž Vidic, natisnila pa jo je tiskarna Jožeta Moškriča v Ljubljani.

■ Ker hočemo po tej poti seznaniti naše cenjene bralce z avtorjem te knjige, se bomo poslužili kar njegovih besed. Pisatelj Valentin Polanšek pravi o sebi tole:

Južni predeli Podjune, obmejno gorško okolje med Peco, Olševo, Kočno, Košuto in Obirjem, je svet, od koder prihajam. V Lepeni pri Železni Kapli sem se rodil 4. februarja 1928. Kot pankrt-ski otrok nezakonske matere. Prihajam iz naplavine kmečkega proletariata, ki se je suval za vsakdanji kruh in obstoj skozi stoletja po naših gorskih kmetijah, prihajajoč iz bajtarjev, poslov, dninarjev in drugih nemaničev. V krvi mojih prednikov se preteka obubožana koroška kmečka, vihrava štajerska, trdoživa kranjska in puntarska tolminska kri.

Praded po materini strani, rojen v Savinjski dolini, doraščal v Kopriuni pri Črni, je prinesel ime in rod Polanškov pred več kot sto leti v naše kraje. Bil je korenjak, bralec mohorjank, garač, popivač in žebrač in nikdar vojak. Devetdesetletnega so ga januarja 1944 Nemci pobili na domu in ga sežgali. Oče, kmetovalec, čebelar, prosvetar in napreden narodnjak, je tragično umrl v nacističnem taborišču Dachau.

Po ljudski šoli v Lepeni in Kapli sem maturiral 1948 na celovškem učiteljski, kjer so bili moji učitelji Josef Friedrich Perkonig in pesnik Volkmar Haselbach ter Helmut Scharf. Zdag že 25 let učiteljujem na Obirskem, v sončni gorski dolinici južno ob Obirju.

Pisati sem začel že kot dijak, objavljam pa svoje proizvode od leta 1948 po raznih domačih koroških slovenskih in tujih publikacijah. Od leta 1949 sodelujem na slovenskem oddelku celovškega radia s prozo, poezijo in radijskimi igrami. 1953 je izšla prva samostojna pesniška zbirka »Grape in sonce« pri založbi Drava na Koroškem, pred tem pa dve daljši povesti »Obirjan« in »Sosedov ovčar« kot nadaljevanji v nekem mesečniku. 1971 je izšla pri Mladinski knjigi 2. pesniška zbirka »Karantanske«, 1972 pa v samozaložbi v Celovcu zbirka otroških pesmic z naslovom »Činček«.

Polanškova knjiga VELIKE SANJE MALEGA ČLOVEKA ima 227 strani z desetimi podnaslovi: Pogovor, Tekáč, Obisk nevest, Žaga na živce, Voznik rdečega

križa, Božičnica, Vojak in otrok, Onkraj mostu, Lastno bivališče in Velike sanje malega človeka.

Prej smo zvedeli o Polanškovem življenju in o njegovi literarni ustvarjalnosti. Tu pa hočemo povedati tudi nekaj globljega o delu VELIKE SANJE MALEGA ČLOVEKA.

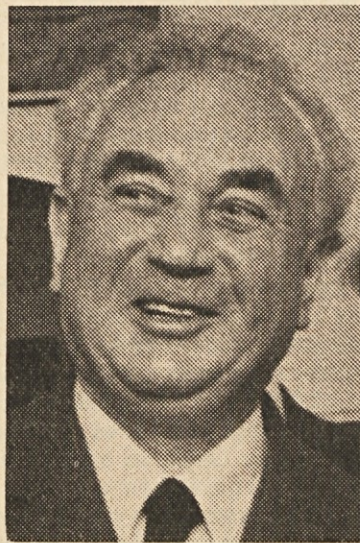
V predgovoru pisatelj pravi, da je knjiga prevez skozi več kot dvajsetletno udejstvovanje v prozi. Da so tako poizkusi zbrani v pričujoči zbirki, naj bi utemeljevala nekaka rdeča nit, ki se oviija okoli skupne tematike: mali človek! Mali človek v svoji pomilovanja vredni usodi, mali človek v svoji zabitoosti, v svoji nevednosti, v svoji nemajhni nesreči. Morda lahko rečem, da je težava s tem »Malim človekom« prav tukaj na Koroškem nerazrešljiva. Za marsikaterega tukajšnjega rojaka je gledanje na življenje z vidika takega malega človeka tipična poteza, je skorajda nekaj življenjski, če že ne svetovni nazor. Kaj čuda, ko je Slovincu na Koroškem skozi stoletja, da, skozi tisočletja, vsiljena od vladajoče nemške oblasti (ki jo nekateri imenujejo celo »kultura«) podrejena vloga, podrejena in odvisna v gospodarskem, verskem, političnem, upravnem, šolskem in občečloveškem pogledu, če vzamemo današnje koroške razmere za zrcalo, se v njem ogleduje naš človek kot trpin. Zato rezultati takih neveselih zgodovinskih dogodkov! Ko pa vendar javnost in svet nista slepa za tako stanje? Kakor da se nihče ne zavzema za rešitev problema, ki nastane ob razvoju skozi dolga zgodovinska obdobja? Do takega razvoja pripelje razmerje med vladajočo večino in odisvno manjšino.

Človek-posameznik pa stremi po napredovanju. Zato pride do absurda, da slovenski Korošec prerad opušča svoje, posnema tuje — kar je pač večinsko — in v skrajnih primerih postaja celo nasprotnik vsega, kar je v zvezi z njegovim izvorom.

Lahko pa nastane tudi tip malega človeka, ki z bojznijo varuje svoje, se zapira navzven, ali pa v nekaterih skrajnih trenutkih presega sebe s »pogumom obupajočega«. Takrat je velik. In hitro zraste v skupno zavest, da je sloga samih malih ljudi kar velika Moč! Taki zgodovinski trenutki so bili boji proti Turkom in so bili kmečki pusti. Takšen je bil odpor proti nacizmu v pretekli vojni. Izpoved tistega Malčka, še dandanes na Koroškem živečega malega človeka; je lahko torej tudi skupna moč vseh malih ljudi, ki se bojujejo za pravico na svetu in za obstoj vsakega naroda.

Kulturna nagrada slikarju Wernerju Bergu

Deželna vlada je te dni podelila kulturno nagrado dežele za letošnje leto znamenite-

mu koroškemu slikarju dr. Wernerju Bergu.

Werner Berg, ki bo prihodnje leto aprila meseca slavil svoj 70. rojstni dan, se je rodil v Elberfeldu. Pravo in umetnost je študiral na Dunaju. Svoje slikarsko znanje si je izpopolnjeval v Münchnu ter Parizu in na Norveškem pri umetniku Edwardu Munchu. Leta 1930 se je preselil na Koroško in kupil Rutarjevo posestvo v Podjuni, kjer živi še danes. Tu je ustanovil svojo pomembno delavnico za slikanje in lesoreze.

Pred par leti je pliberška občina v mestu odprla stalno »Bergovo galerijo«, ki je postala znana širom ožje domovine in preko državnih meja, v kateri je zbrano vse življenjsko umetniško delo tega likovnika-slikarja. Werner Berg je prejel že več nagrad doma in v tujini. V kratkem bo izšla na Dunaju knjiga izpod peresa Kristiana Sotričferja o lesorezih koroškega likovnika Berga, v kateri bo 400 njegovih umetniških posnetkov.

Darujte za tiskovni sklad!

Zanimivost za literarne prijatelje

V kratkem bo izšlo MLADJE 14, ki bo obsegalo 112 strani. Številka se ukvarja pretežno z aktualnimi narodno- in kulturno-političnimi vprašanji koroških Slovencev, zastopana pa je seveda tudi najnovejša slovenska literatura domačih avtorjev.

Dr. Pavel Zdovc priobča temeljito in dokumentirano razpravo o naših krajevnih imenih na Koroškem, v kateri prihaja do izraza vsa duhovna revščina vladajoče družbe.

Tomaž Ogris prav tako kritično raziskuje odnose med koroškimi Slovenci in celovškim ordinariatom ter dokazuje, da je bil ta vseskozi bistven in najdoslednejši nosilec ponemčevanja na Koroškem.

Prozo prispeva Florjan Lipuš, pesmi pa

Gustav Januš. Janko Messner posreduje del koroške vsakdanosti v Pogovorih v maternici koroške Slovenke. Lev Detela predstavlja Petra Heinischa, katerega prozo prinašamo v slovenskem prevodu.

Marsikoga, tako upamo, bo opraskal kak naš opilek in otesek. Mlajšim avtorjem ponujamo literarne nagrade. Več prispevkov in avtorjev smo morali žal preložiti na pozneje. O tem in drugih uspehih naših sodelavcev pričajo tudi napovedi.

Če vas zanima delo slovenskih avtorjev na Koroškem, pošljite spodnjo naročilnico na naš naslov: uredništvo MLADJA, 9010 Celovec-Klagenfurt, Postfach 307.

Za pozornost se zahvaljujejo sodelavci MLADJA.

N A R O Č I L N I C A

ime in priimek

naslov

se naročam na koroško slovensko revijo mladje, literatura in kritika, ki izhaja dvakrat letno, cena posamezne številke 30.— šil. (za študente in dijake 20.— šil.). Prosim, da mi jo pošiljate po pošti!

, dne

(podpis)

V VELIKEM BORISTOFU:

Gradiščanski Hrvatje dobili novo poslopje ljudske in glavne šole

■ V Velikem Borištofu na Gradiščanskem so Hrvatje dobili pred kratkim novo poslopje ljudske in glavne šole, tako smo čitali v glasilu gradiščanskih Hrvatov »Hrvatske novine«. To je brezdvo-ma zgodovinski dogodek za malo občino.

■ Veliki Borištof je pred kratkim proslavljal velik dan, zato je prav, da ga omenimo tudi v našem listu, saj je izredne važnosti, da tudi mi koroški Slovenci, ki smo v Avstriji le narodna skupnost in v manjšini, vemo nekaj več o bitju in žitju ter dejanju in nehanju naše hrvaške narodne skupnosti, tam daleč v zvezni deželi Gradiščanski.

(Op. ured.

O tem važnem življenjskem dogodku pišejo »Hrvaške novine« tole: Učenci, učitelji in zastopniki občine Velikega Borištofa so pred velikim šolskim poslopjem pozdravili pred slavnostjo: otvoritvijo in blagoslovitvijo nove ljudske in glavne šole vidne osebnosti po starem hrvaškem običaju s kruhom in vinom. Učenci ljudske šole v narodnih nošah so vsakemu častnemu gostu podarili šopek cvetja v pozdrav. Gradiščansko deželno vladu je pri otvoritvi in blagoslovitvi šole zastopal poglavar dr. Franz

Soronic. Na proslavi sta bila navzoča tudi zastopnika gradiščanskega škofa, dva hrvaška kanonika, mons. Meršič in Horvath. Med številnimi gosti so bili tudi deželni zastopniki dr. Kačič in dipl. inž. Karall in dr. Kapaun, zastopniki okrajnega glavarstva, zastopniki deželnega šolskega sveta in šolskega oddelka pri deželni vladi.

Nato so šli slavni gostje in ostalo občinstvo v cerkev, kjer je bila ob 9. uri slavnostna sv. maša. V svoji pridigi je kanonik Horvath opisal življenje hrvaških dose-ljencev, njihovo živo vero, pridnost in ljubezen do svojega lastnega naroda. V nadaljevanju svoje pridige je kanonik Horvath dejal, da sedanost in pot v prihodnost ne sme biti sentimentalnost za preteklostjo, temveč želja za napredkom na cerkvenem, narodnem in šolskem področju. Glavni vodili za prihodnost naj nam bosta Kristus in sv. pismo.

Po maši je bila lepa proslava. Zaradi neprijetnega, mrzlega vremena, proslava ni bila na šolskem dvorišču, marveč v veliki šolski dvorani.

Proslavo je začel tamburaški orkester glavne šole pod vodstvom učitelja Mirka Berlakoviča. Učenci tamburaškega orkestra so se v kratkem času kar dobro

uigrali in se na proslavi dobro postavili. Šolarji ljudske šole pa so pod vodstvom direktorice Ane Sučičeve zaplesali dva kratka hrvaška kola in recitali nekaj hrvaških in nemških pesmi.

Nato je kanonik Meršič blagoslovil poslopje nove šole. V svojem nagovoru je poudaril pomen Cerkev in šole na vasi, pomen matere in družine za obstoj hrvaškega naroda in njegovega jezika.

Župan občine Ivan Karall je v svojem pozdravnem govoru najprej omenil začetek gradnje ljudske in glavne šole. Ljudsko šolo so zgradili v letih 1962 do 1965, glavno šolo pa v dveh letih od 1970 do 1972. Dejal je, da ga veseli, da je šolska mladina dobila po dolгих letih tako lepo šolo. Hkrati pa je govoril o težavah, ki so bile povezane z gradnjo novega šolskega poslopja: v prvem redu je bil problem z denarjem, kajti obe šoli sta stali skupaj 18 milijonov šilingov. Na koncu se je zahvalil vsem, ki so kakorkoli pomagali in omogočili, da so dobili gradiščanski Hrvati v Velikem Borištofu novi šoli. Na proslavi je pel tudi vaški moški pevski zbor, ki je s svojim petjem očaral tudi nemške sodeželane.

Ob otvoritvi in blagoslovitvi nove šole je govoril tudi šolski nadzornik Zvonarič, ki je najprej v nemščini povedal, kako se je rodila misel za gradnjo nove šole in zakaj so jo zgradili vprav v Velikem Borištofu. Govor je nadaljeval v hrvaškem jeziku ter povedal, kako važna je ta šola za gradiščan-

ske Hrvate, saj sedaj lažje gojijo materinski jezik, narodno zavest, ter je možno tudi učenje državnega jezika (nemškega) po metodi, ki odgovarja gradiščanskim Hrvatom. Opozoril je na pomembnost učenja jezikov. V tej šoli se učijo trije jeziki: hrvaški, nemški in madžarski.

Šolski nadzornik Zvonarič je pravzaprav duhovni oče gradnje poslopja teh šol. Ljudska in glavna šola pa nista pomembni le za Veliki Borištof, nego tudi za vse kraje sosednjih občin.

Predstavnik deželne vlade dr. Kapaun je v imenu deželnega glavarja Keryja poslal čestitke prebivalcem vasi, a učiteljem in učencem obeh šol pa veliko uspeha in dobre želje za uspešno delo na šoli. Med posameznimi govori je prepeval pevski zbor glavne šole pod vodstvom učitelja Hoffmann a hrvaške in nemške pesmi.

Iz stare domovine je prof. Brabec iz Zagreba v imenu komisije za zvezo s tujino, pozdravil brate gradiščanske Hrvate in direktorju šole Vančiču izročil zbirko učil za fiziko, kemijo in biologijo. Kot zadnji je namestnik deželnega glavarja, dr. Franz Soronic izrazil željo za dobro sodelovanje pri reševanju šolskih problemov gradiščanskih Hrvatov, hkrati se je zahvalil občini v imenu deželne vlade za gradnjo obeh šol.

Proslavo so zaključili s petjem himne gradiščanskih Hrvatov in deželne himne.

Vidra vas - Čirkovče

Krevčeva mati — umrla

V septembru smo izgubili priljubljeno **Krevčevo mater Ano Krajger**. Bila je vsa leta krepka in zdrava izredno močne telesne postave, žena-orjak. Pa je prav mala stvarca — igla za šivanje —, postala vzrok njene smrti. Ko je neko noč v poletju izbruhnil v sosednji vasi požar, je planila iz posetlje in zraven razsula škatljo za šivanje. Klopčič niti z zataknjeno šivanko je ležal na tleh. Stopila je nanj in igla se ji je zapila v peto. Šla je sicer, ko jo je začelo hudo boleti, v bolnišnico za nezgode, kjer so ji izvlekli v mesu odlomljeni konec igle in jo poslali spet domov. Doma pa je začela postajati vedno bolj trda, dokler ni čisto ohromela. Poslali so jo še enkrat v bolnico, od koder so jo pripeljali le še mrtvo domov. Domnevajo, da je od igle dobila tetanus okužbo in ni bilo pomoči.

Krevčeva mati je bila potomka stare, narodno zavedne slovenske rodovine, ki se je odlikovala po izredni telesni velikosti in moči, pa tudi po umski brihtnosti. Starejši ljudje so poznali še njeno babico — veliko Krevčevo Mojco in njenega očeta, slovenskega župana Franca Dobrovnika, ki je bil tudi okoli dva metra visok. Ker je bil Krevčev sin še mlad umrl za neko operacijo, je kmotijo za očetom dobila hčerka Ančka. Poročila se je srečno z mirnim in pridnim Mirkom Krajgarjem od Žvapa na Letini. Dobro sta gospodarila vsa leta. Nabavila sta si vse kmetijske stroje in postavila novo gospodarsko poslopje. Začela sta graditi tudi novo enonadstropno stanovanjsko hišo in jo srečno spravila pod streho. Drugo leto bi srečno spravila pod streho. Drugo leto bi se preselili vanjo, ko bi vmes ne posegla smrt. Vsi so po materi možje-orjaki. Kot zadnja se je v družini rodila hčerkica. Ta je začela obiskovati trgovsko šolo v Velikovcu.

Vse nas je ganilo, ko smo videli, kako so se veliki Krevčevi sinovi jokali ob grobu svoje blage matere. Bridka je zanje ta izguba, saj je bila mati stara šele 50 let. Najbolj jo bo pogrešala hčerkica in mož-vdovec. To je dobro, da je leto prej mati pustila, da se je sin Mirko poročil na dom, da imajo sedaj vsaj mlado gospodinjo. Izguba je velika tudi za slovensko narodno skupnost, vendar upamo, da je rajna svojim otrokom zapustila poleg telesne moči tudi dediščino narodne zavednosti in da bodo korakali po njenih stopinjah: slovenskih in tudi krščanskih.

Ohranili ji bomo blag spomin. Svojem izrekamo iskreno sožalje.

Pogreb Mlinarjevega ujca — Jozeja

To jesen nas je kot drugi, zapustil Mlinarjev ujca Jozej. Dolgo je že bolehal. Dne 3. novembra se je izteklo njegovo življenje. Trpel je za želodčnim rakom, a bil do zadnjih dni pokonci. Rajni je vsa svoja leta delal na Mlinarjevem domu, le par let je bil v Celovcu, kjer je imel s svojo ženo v najemu kolodvorski hotel. Pa ni bilo sreče.

SPD „Radiše“ vabi na

koncert

moškega zbora

KUD „Stane Žagar“ iz Kroke
v nedeljo, dne 18. 11., ob 14.30,
v dvorani pri cerkvi na Radišah.

Zbor je znan po svoji visoki pevski ravni in beleži številne nastope doma v Sloveniji, na Koroškem in drugod po Avstriji ter v drugih evropskih deželah. Zato ne bo nobenemu žal, ki se bo udeležil tega koncerta.

POPRAVEK

V številki 44 NT omenjamo v krajevnem dopisu „Št. Jakob v Rožu“, da je bil 75-letnik g. Mihej Baumgartner 20 let predsednik šentjakobske posojilnice. Ta trditev ni točna. Od leta 1945 do 1948 je v še združeni slovenski in nemški kreditni zadrugi vršil delo poslovodje posestnik g. Janko Janežič. Z letom 1948 sta se kreditni zadrugi spet razdružili in na občnem zboru Hranilnice in posojilnice je bil 27. avgusta 1948 izvoljen za predsednika g. Janko Janežič. Predsedniških poslov imenovani zaradi obolevnosti v letu 1961 ni mogel več vršiti in je bil na občnem zboru izvoljen za predsednika Hranilnice in posojilnice posestnik g. Mihej Baumgartner. — K dopisu izjavljamo še, da ga nismo prejeli od dr. Vinka Zwittra.

Uredništvo

Vrnil se je sam na rodni dom in mu ostal zvest do smrti. Pomagal je bratu, Mlinarjevemu očetu Lojzu in ostal tam tudi kot upokojenec. Domači so mu bili za pomoč hvaležni, so vedno upoštevali njegova navodila. Pri vseh važnih odločitvah je ujc soodločal. Zato so mu tudi lepo postregli v njegovi bolezni. Žalujejo za njim in ga bodo v marsičem pogrešali.

Rajni je bil dober pevec in je rad pel slovenske pesmi. Sploh je pevski talent v Mlinarjevem rodu doma. Že tretji rod pevcev iz te hiše poznamo. Ti in še drugi požrtvovalni pevci skrbijo za pevsko kulturo v cerkvi pri Božjem grobu in v Nonči vasi. Kar je bila nekdanj Mežnarjeva Julka v Dobu, to je sedaj Mlinarjeva Lenca in bodo tudi njene nečakinje Mlinarjeve hčerke. Njih pevski krog je rajnemu sopevcu zapel lepe žalostinke na domu in v cerkvi ter ob odprtem grobu. Pomagali so jim še pevci iz Vogrč, Pliberka in Libuč. Štirje duhovniki so ga pokopavali. Domači dušni pastir je orisal nje-

govo življenjsko pot, šmihelski g. kaplan pa se mu je zahvalil za velikodušen dar, ki ga je dal za gradnjo cerkve v Šmihelu.

Rajni je bil čez 40 let lovec, včlanjen v blaški lovski družini. Zato so nosili njegovo krsto domači lovci v lovskih oblekah. Lovec, Črčejev Fric, se je ob grobu poslovil od dobrega in šegavega lovskega tovariša v obeh deželnih jezikih. Otožno so doneli lovski rogovi, vse dotlej, da so mu lovci zaporedoma vrgli v jamo, vsak po vršič zelene vejice. Bil je še tiste vrste lovec, kot nekdanj Miklavičev tkalec in pa Klančnikov oče Miha. Počevaj v miru, dragi Jozej!

Pokopali smo Franca Jevšnikarja

Čez 24 ur so spet otožno zapeli zvonovi na Humcu. Naznanjali so, da je preminil vojni invalid Franc Jevšnikar. Poročen je bil z nekdanj Figovo hčerko Brigito in imel hišo pod Komeljskim hribom v Vidri vasi. V vojni je izgubil nogo, vendar je še rad pomagal kmetom pri delu. Star je bil 63 let. Vzrok smrti je bil rak na želodcu. Zapušča ženo in dva odrasla sinova, od katerih je Franc poročen s Šrančevo hčerko, Pavlo iz Rut.

Naj počiva v miru!

SAK zmagal tudi v Glaneggu 4:1

2. MESTO PO ZAKLJUČKU JESENSKE SEZONE

S nekako slabim občutkom so se nogometaši Slovenskega atletskega kluba odpejali preteklo soboto v Glanegg k zadnji tekmi jesenskega prvenstva. Moštvo Glanegga je kupilo poleti z močno finančno podporo občine 7 novih nogometašev, ki so povečini prišli vsi iz klubov Koroške lige. Vrh tega jih trenira bivši igralec celovške Avstrije, Klaus Sackmann. Tudi zadnji izvrstni rezultati nasprotnega moštva pričajo, da pričakuje slovenske nogometaše težka naloga.

Od vsega začetka je Glanegg pokazal, da hoče za vsako ceno zmagati in ostati med vodilnimi klubi razreda. Prvi polčas je napadel samo moštvo Glanegga. Obramba SAK je vedno spet stala pod pritiskom, kri-

tične situacije so se množile. Sredine v tej dobi sploh ni bilo videti, tako da je napad visel popolnoma v zraku. SAK je imel v 1. polčasu samo tri možnosti, da zabije prvi gol. Med drugim je imel možnost Fera z glavo, ko je dal žogo za malenkost mimo nasprotnikovih vrat.

V 31. minuti je Glanegg prišel do prvega gola, in sicer po prostem strelu.

Moštvo Slovenskega atletskega kluba — v prvem polčasu taktično popolnoma naporno postavljeno — je v drugi polovici prevzelo iniciativo. Razne spremembe glede postave moštva so omogočile, da je Fera v 60. minuti izenačil na 1:1. SAK je nato igral vedno bolj, in v 72. minuti je spet Fera po

podaji Waldhauserja zabil drugi gol: 2:1! Zadnja dva gola (Fera in Waldhauser) sta padla v zadnjih minutah in potrdila, da imajo slovenski nogometaši izvrstno kondicijo.

Reči moramo, da so bili gledalci priče izvrstne tekme dveh najboljših moštev razreda in da je moštvo SAK kot že neštokrat pokazalo, da se stopnjuje z nasprotnikom. Igra je bila zelo surova, pač pa ni prišlo do kakih izpadov. Predvsem so slovenski nogometaši pokazali, da se znajo boriti do zadnje minute. Zato lahko z optimizmom gledamo na pričetek spomladanske sezone, ko se bo končno odločilo, kdo bo vstopil v višji razred.

Moštvo SAK je igralo v postavi: Wakounig; Wrolich (65. Wieser W.), Lampichler, Nežmah, Oraže; Waldhauser P. (89. Blajs), Pandel; Wieser W., Fera, Waldhauser V.

Akcija koroških katoličanov za olajšanje človeške stiske

Pod geslom „Brat v stiski“ izvedejo koroški katoličani vsako leto v novembru posebno zbirko, ki jo uporabijo posredno ali neposredno za lajšanje človeške stiske v najrazličnejših oblikah. Letos bodo izvedli nabiralno akcijo predvsem v tednu od 11. do 18. novembra. S pozivi v časopisih, s hišnimi in cerkvenimi zbirkami, so vsi Korošci naprošeni, da sodelujejo. Zbrano podporo bodo naslednje tri ustanove razdelile potrebnim ljudem:

1. Karitativni urad (Karitativna zveza),
2. Solidarnostni fond Gibanja katoliških delojemalcev in Katoliške delavske mladine,
3. Avstrijsko združenje za podporo pomočnikov v deželah v razvoju.

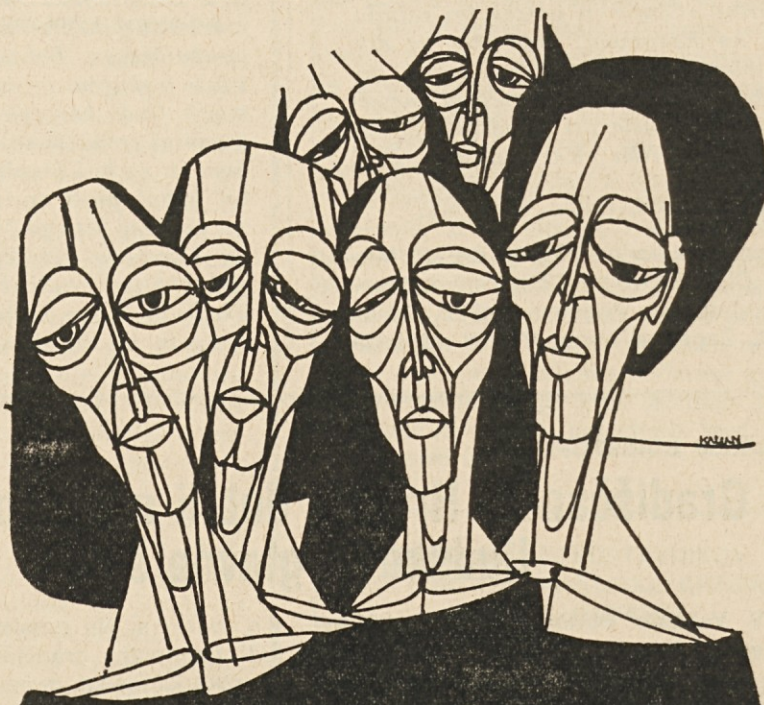
Karitas uporablja zbrano podporo za lajšanje stiske v najpotrebnejših primerih ob nesrečah v naši državi in v inozemstvu, za pomoč družinam, za vzdrževanje doma za dijake, ki se vozijo v šolo, za pomoč beguncem, za oskrbovanje starih ljudi in bolnikov.

Solidarnostni fond podpira s sredstvi, ki so mu na razpolago, družine mladih delojemalcev pri oskrbi stanovanja s tem, da jim nudi primerna posojila.

Podpora pomočnikov v deželah v razvoju vsebuje pomoč pri šolanju in nastavitvi mladih ljudi v manj razvitih deželah.

V letu 1972 je bilo v zbirki „Brat v stiski“ zbranih 942.313 šilingov. Koroški katoličani prosijo vse deželane, da podprejo to akcijo in tako pripomorejo k olajšanju najrazličnejših stisk, v katerih se nahajajo domačini in drugi soljudje. Če svojega prispevka ne morete oddati v posebni nabiralni akciji, vas prosimo, da uporabite priloženo poštno položnico ali pa se obrnite na vaš župnijski urad.

Brat v stiski!

Akcija koroških katoličanov za olajšanje človeške stiske

Vaš dar je namenjen v pomoč:

žrtvam katastrof, družinam v stiski, beguncem, starim ljudem in bolnikom, prebivalcem dežel v razvoju.

Za vplačila morete uporabiti priloženo položnico ali poštni ček. rač. 177.600.

Bog plačaj!

Literarni večer Janka Messnerja

Odmevi v nemškem koroškem časopisu na literarni večer Janka Messnerja v celovški galeriji Hildebrand (30. oktobra 1973)

Koroški publicist Janko Messner, doma iz Doba pri Pliberku, je izdal nedavno „Koroške razglednice“ in „Skurne storije“. Obe deli („Koroške razglednice“ v nemščini, pozneje tudi v slovenskem prevodu) sta izšli pri mariborski založbi Obzorja. Razburkali sta precej duhov, bilo je zadosti pritrjevanja in negodovanja, če ne celo ogorčenja, a literarno delo je literarno delo, za molčati ga ne moreš in ne smeš (zavestni molk o kakem delu ali gibanju je neodtujljiva lastnost totalitarnih režimov, pa vseeno pod kako barvo se pojavljajo), in tudi NT je objavil oceno teh dveh zbirk.

6. novembra torej je bral Janko Messner nekaj svojih del v celovški galeriji Hildebrand. Obiska je bilo kar precej, kar dokazuje tudi aktualnost tematike, ki jo je dal večeru spored.

Najsi je to „Leningrad/Globasnica 1942 — v ozadju Božji grob“ (Koroške razglednice), najsi je to Job, najsi so to svetovno slavni Butalci, naši veliki vzorniki, ki si porežejo nosove, kajti ravno po nosu ga spoznaš, da je mož Butalec. (Kot tisti koroški Slovenci, ki si porežejo jezike, s katerimi so se naučili govoriti slovenščine, kajti po tem jeziku jih spoznaš, kaj da so. Vtaknili so si v usta jezike, ki menda znajo govoriti samo nemško. A vsak si lahko misli, kaka takemu Butalcu prede, če si odreže priložni jezik in si vtakne v gobec drugega, jeni jezik in si vtakne v gobec drugega, morda presajenega od kakega mrtvega ali pa kar takega iz plastike.)

Sicer pa so vse tri stvari povezane z raznarodovanjem na Koroškem. Bridka je izpoved, včasih celo bolj bridka od položaja. Toda bridkost se pač stopnjuje, če govoriš o njej. Če jo zagrneš, se samo zlažeš. Laž pa ni in nikakr ne sme biti namen literarne izpovedi.

O Messnerjevem literarnem večeru so pisali koroški dnevniki „Kärntner Tageszeitung“, „Kleine Zeitung“ in „Volkswille“.

KTZ (255, 8. 11. 1973, str. 9) piše o Messnerjevih spisih pod naslovom: „Gleichnis für Minderheiten“, da bi morali biti obvezno branje vsakega Korošca. Sicer omenja, da so bili poslušalci večinoma člani manjšine (nekam čudno izražanje, zakaj pa ne rečejo, da so bili Slovenci?), toda bilo je tudi nekaj zastopnikov večine (velja isto kot za manjšino), ki hočejo aktivno reševati trenutni položaj. O diskusiji, ki se je razvila na koncu, pišejo, da je bila prej politična kot literarna in da je prej oslabil kot ojačila izpoved Messnerjevega branja.

KZ (8. 11. 1973, str. 14) piše pod naslovom „Volkstumspolitik auch in Parabeln“, da je narodnost (Volkstum) za Messnerja del življenja (Lebenselement). Ne povejo pa seveda, kaj „Job“ sploh hoče povedati. To ni samo domotožje — domotožje je tudi tam, kjer ni zatiranja in zapostavljanja pa izrabljanja in kakršnegakoli odklanjanja. Zato, ker si drugačen, pač nisi enakopraven, bi lahko rekli čisto na kratko.

VW (258, 9. 11. 1973, str. 8) piše med drugim o razglednici (Leningrad/Globasnica 1942), da jo bodo v kratkem posneli kot film. Vsekakor bo to zanimiv in hkrati pretresljiv prikaz usode koroških Jozanov Kuharjev, ki so sicer dobri za pred kroglo in da plačujejo seveda davke pa spoštujejo postave (oblast je oblast!), enakopravnosti in človeškega dostojanstva jim pa že ni treba dati (miza je obložena samo za grofa, drobtine in preostanke pa dobijo psi, a tisti na štiri noge).

O diskusiji, ki se je razvila na koncu, pa piše VW, da je bila jasen dokaz, kako slabo so obveščeni o težavah in željah koroških Slovencev celo tisti, ki so jim naklonjeni.

VW objavlja v isti številki na str. 7 daljši prispevek o „Ekstremistu Matiju Gubcu“ (Jože Messner).

Vsekakor, vsaj odmev, vsaj poskus, da bi pokazali bralcem „literarno obliko“ našega boja za enakopravnost in posredovali pretresljivi prikaz položaja, v katerem živimo.

Po mojem mnenju bi bil zdaj tudi že skrajni čas, če bi seznanili koroške Slovence z bojem in težavami naših bratov beneških Slovencev. Pred leti je nameravala igrati šentviška „Danica“ dramatisiranega Bevkovega „Kaplana Martina Čedermaca“. Toda ne vem, zakaj se je to razbilo. Škoda.

-e. -k.

KAUNDA NOČE VLADATI PIJANCEM

Iz Lusake poročajo, da je predsednik Zambije dr. Kaunda iznenadil svoje rojake z ostro izjavo proti pijančevanju. Dejal je celo, da se bo svojemu mestu odpovedal, ako bodo državljani Zambije še naprej toliko pili; on noče vladati državi pijancev, je pripomnil. Te ostre besede je spregovoril pred zbranimi političnimi pristaši, člani vlade in drugimi voditelji. Dodal je še, da Zambijci zdaj bolj pijančujejo, odkar so dosegli svobodo, kakor poprej.

Deutschland über alles!

Pod naslovom »Die wahren Könige der Hitparaden« se bavi Rainer Schwarz v reviji »Quick« (št. 42, 11. 10. 1973) z dvema ansambloma »Original Egerländer« in »Ausenik« (za »Quick« Original Oberkrainer), ter opisuje uspeh »Ausenikov«, ki so pred kratkim že prodali svojo osem milijonsko ploščo. Brezdomno je fantastična številka, ki jasno dokumentira kvaliteto slovenskega ansambla, zasluga ne samo Ausenikov, temveč tudi vseh muzikalnih ljudi po Evropi in drugod, ki znajo ceniti originalnost ljudske glasbe in folklorne in ki so s kupovanjem plošč to tudi dokazali. Poročilo v omenjenem listu je, kar se tiče razvoja »Ausenikov« tudi objektivno, a navsezadnje se imenovani avtor ne more več premagati, tako da spravi zapadnonemške »Original Egerländer« in Ausenike pod en klobuk.

Mogoče je g. Schwarz pozabil (če je sploh vedel), da so Auseniki iz Slovenije, da se imenujejo »Ansambel bratov Ausenik«, kar je edino originalno ime in do katerega imajo tudi svojo pravico, katero jim ne more vzeti ne komercializacija slovenske folklorne, ne manager Rauch, ki je Ausenike odkril. Zato tudi nima pravice, da jih brezobzirno imenuje »Original Oberkrainer« in potem še ugotavlja, da imajo »doma« v Ljubljani težave z nazivom »Oberkrainer«. Nesmiselna je tudi trditev, da igrajo »Original Egerländer« in »Ansambel bratov Ausenikov« originalno ljudsko glasbo iz nemških dežel! (Dobesedno: ... die »Original Egerländer« und die »Original Oberkrainer« blasen original Volkstümliches aus

Oglašujte v našem listu!

LIKOVNA UMETNOST:

Od baroka do impresionizma

V petek, 9. novembra, zvečer so v Deželni galeriji v Celovcu v navzočnosti deželnega glavarja Hansa Sime in vidnih osebnosti odprli reprezentativno razstavo „Od baroka do impresionizma“.

60 del obsegajoča razstava daje vpogled v bogato in mnogostransko umetniško zbirko slovenske Narodne galerije. Kot je že popoldne kustozinja Deželne galerije povedala, gojita obe galeriji že dalj časa plodne stike. Tako se imamo tokrat zahvaliti direktorici Narodne galerije v Ljubljani dr. Anici Cevc, da je prišlo do te znamenite razstave.

Pričujoča razstava „Od baroka do impresionizma“ služi popularizaciji slovenske domače umetnosti, ki jih Narodna galerija iz svojih zbirk posreduje tudi večjim umetnim središčem. Sedanja razstava naj bi bila koroškim ljubiteljem umetnosti nova priložnost spoznavanja umetnosti sosednje dežele in hkrati vabilo za ogled Narodne galerije v Ljubljani.

60 umetnin te „galerije v malem“ je povzetek razvoja slikarstva v Sloveniji od začetka 18. stoletja do prvih desetletij našega stoletja, pregled dosežkov v zaporedju stilov od baroka do impresionizma. Za Celovec je razstava tudi nadaljevanje že do sedaj sprejetih informacij o likovni dediščini Slovenije.

Za predstavitev umetnosti dveh stoletij so izbrali le dela najpomembnejših umetnikov.

Barok nam predstavljajo dela petih umetnikov.

Najstarejši med njimi je v Radovljici rojeni Fr. Karel Remb. Daljna gorenška dežela je darovala Sloveniji enega glavnih mojstrov baroka Janeza Valentina Metzingerja. Mlajšemu rodu slikarjev, ki jih je po šolanju v Italiji pritegnila Ljubljana, pripada Fortunat Bergant. Anton Cebej, ki ga je iz sončne Vipavske doline zvabila Ljubljana, izdaja v zgodnjih delih Metzingerjev vpliv. Od baročnih slikarjev na Štajerskem se na razstavi kranjskim mojstrom pridružuje Jožef Anton Lerchinger iz Rogatca.

Umiritev, naslon na lepote zakone antike, poudarjanje prednosti risbe pred veljavnostjo barv, so tri temeljne prvne klasicizma. Tem zakonom se je za vse živ-

ljenje podredil slikar Franc Kavčič. Drugi najpomembnejši slikar prve polovice 19. stoletja, je prav tako goriški rojak Jožef Tominc. Kar je bil Fortunat Bergant za 18. stoletje, to je Tominc za slikarstvo romantike in klasicizma. Matjevč Langus je poznal Tominčeva dela, vendar ga je zlasti pritegovala romantična razpoložljivost srednjeevropskega bidermajerja. Mihael Stroj za stopnjo presega Langusa. Tudi on se je šolal na Dunaju, kopiral slavne mojstre, se poskušal v žanru, a ostal prvenstveno portretist.

Romantičnemu krajinarstvu so stregli Marko Pernhart, Anton Karinger in priseljeni Salzburžan Franz Kurz von Goldenstein. Močno preusmeritev je slovensko slikarstvo doživelo s slikarji Janezom Wolfom ter Janezom in Jurijem Šubicem.

Do nastopa naših impresionistov pa je preteklo še več kot novo desetletje in med Šubici in impresionisti je še vrsta slikarjev, ki so vsak po svoje izpolnili umetniško poslanstvo.

Poslanstvo Antona Ažbete je bilo zlasti v pedagoškem delu in v slikarskem programu, ki ga je uveljavljal v svoji šoli. Ažbetovim naukom je med slovenskimi slikarji najzvesteje prisluhnil Ferdo Vesel. Tudi Ivana Kobilica, prav tako Ažbetova učenka, se ni pridružila impresionizmu. Dalje naj omenimo še Jožefa Petkovška, Gvidona Birkollo in najbolj dinamičnega, pripovednega, popolnoma ljudskega v svojih delih Maksima Gasparija, ki je postal v pravem smislu ljudski umetnik.

Stvaritve vseh teh slikarjev pa so kakor uvertura v nastop impresionistov, ki so ob prelomu stoletja odločujoče posegli v slovensko umetnostno življenje. V himničnosti žive sončne luči in barv so dokončali, kar je slutil, iskal in napovedal že umetniški rod zrelega 19. stoletja: Richard Jakopič, Ivan Grohar, Matija Jama in Matej Sternen so osebnosti, ki jih združujeta skupni slikarski program in želja po uveljavitvi slovenske umetnosti.

Pričujoča razstava bo v Deželni galeriji odprta še do 9. decembra in vas vabimo, cenjeni bralci našega lista, da si jo ogledate. B. L.

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi člane in prijatelje na izlet na

J E P O (2143 m)

v nedeljo, 18. novembra. Odhod ob 7. uri zjutraj s „Koče nad Arihovo pečjo“ na Blešči planini. Najbolj priporočljivo je, da se v soboto zvečer zberemo v koči, tam prenočimo in v nedeljo zjutraj odrinemo proti vrhu. Od koč do vrha je okrog 3 ure hoda. Ko je pri nas v nižinah povsod megla in neprijetno hladno vreme, sije v planinah toplo jesensko sonce. V nedeljo smo pred kočo izmerili 30 stopinj toplote.

Izrabite to lepo priložnost in pridite v čim večjem številu. V slučaju slabega vremena, si bomo ogledali bližnjo okolico in preživeli nekaj lepih ur v našem planinskem domu. S planinskimi pozdravi O d b o r.

Odprto pismo Herbertu Guttenbrunnerju

SEHR GEEHRTER HERR
HERBERT GUTTENBRUNNER!

Stets haben wir mit Interesse Ihre Meinung und Ihr Engagement im Dienste einer vernünftigeren und friedlicheren Entwicklung in unserer gemeinsamen Kärntner Heimat verfolgt. Auch wir sind der Meinung, daß bei uns in Kärnten ein echtes und zukunftsorientiertes Engagement im Dienste unserer Heimat zur Zeit gerade in jenen Kreisen kaum zu finden ist, die sich in »heimattreuen Allüren geradezu ergießen«.

Wir möchten Ihnen als österreichbewußte Kärntner und als Kärntner Slowenen für Ihre Zivilcourage danken, weil wir davon überzeugt sind, daß Ihre offene Art der Demokratie in unserem Land sehr nützt. Wir hoffen auch, daß sich immer mehr Menschen in unserer Heimat dazu durchringen werden, auch in der Öffentlichkeit

eigene Gedanken und Ideen zu entwickeln und nicht mehr so unkritisch längst überholte und überlebte »Denkklichees« übernehmen werden. Wir werden dann auch in der Lage sein, unser Schicksal selbst zu bestimmen und nicht andere über unsere Köpfe hinweg entscheiden lassen!

Uns scheint, daß bei uns in Österreich, vor allem aber in Kärnten, das sogenannte Duckmäusertum geradezu gezüchtet wird, was sich deutlich in der politischen Praxis äußert, welche den Opportunismus immer offensichtlicher zur Hauptideologie erhebt.

Agnes und Friedrich Kert, e. h.

Koroška stvarnost —
v NAŠEM TEDNIKU

ZASEDANJE MEŠANE KOMISIJE ZA IZVAJANJE VIDEMSKEGA SPORAZUMA V UMAGU

TRST. — Italijansko-jugoslovanska mešana komisija za izvajanje Videmskega sporazuma je posvetila večji del svojega 19. zasedanja pripravi bližnjega sestanka, ki ga bodo strokovnjaki obeh strani imeli v bližnjem. Na njem bodo pripravili osnutek novega sporazuma, ki naj s primernimi dopolnili in spremembami zamenja sedanjega. Novi sporazum bo upošteval zahteve, ki so se pojavile v zadnjih letih in ki zadevajo področja, ki izrecno niso bila omenjena v sedanjem sporazumu. Gre predvsem za gospodarsko sodelovanje in za vprašanje potnikov delavcev. Preden bo o osnutku razpravljala pristojna vladna komisija, bodo besedilo preštedirali izvedenci obeh držav. Ob koncu zasedanja mešane komsje v Umagu je bilo izdano skupno poročilo, ki z zadovoljstvom ugotavlja povečanje števila prehodov: od 1. julija 1972 do 30. junija 1973 je osebni promet preko mejnih prelazov narasel na približno 42 milijonov. Upoštevač interese prebivalstva na obeh straneh meje — pravi poročilo — je mešana komisija razpravljala o nekaterih problemih, ki zadevajo mejne prehode, carinske in valutne olajšave in druga vprašanja. Komisija je sklenila med drugim ojačiti cestne in pomorske zveze.

Italijansko delegacijo je vodil opolnomočen minister Ferrara z zunanje-ga ministrstva, jugoslovansko pa je vodil član Izvršnega sveta Republike Slovenije Murko.

šport-šport-šport-šport-šport

Nacionalna liga

V avstrijskem nogometnem prvenstvu gre dvoboj med innsbruškim Wackrom in linškim VÖEST dalje. Medtem ko je SW Innsbruck premagal Sportkluba visoko s 6:0, je VÖEST s težavo užugal Eisenstadt s 3:1. Za prvo mesto pa ne pride več v poštevdunajska Avstrija, ki je nedeljsko tekmo izgubila s Sturmom 1:2. Rapid je zmagal nad salzburško Avstrijo 3:1. Tokrat je zmagala tudi Vienna nad Simmeringom z 2:1, Vorarlberg pa je moral kloniti Admiri/Wackru, prav tako z rezultatom 1:2.

Domači derbi: Radenthein/VSV — Avstrija Celovec 0:1 (0:0)

Pred okoli 15.000 gledalcev je celovška Avstrija v Beljaku precej srečno premagala Radentajncane/VSV z 1:0 (0:0). Zmagonosni gol je spet zabil odlični Lothar Emmerich, potem ko je Hasil žogo s prostim strelom poslal pred beljaška vrata; tu se je nepokrit znašel Emmerich in z glavo usmeril žogo v nebranjena vrata vratarja Muftiča. Pri Celovčanih so se odlikovali: Kovačič, Ruschko, Trotzmüller in Hasil. pri Radentajncanih pa: Štemberga in Bacher. Sodil je Wöhrer.

Na listi strelcev se je sedaj Emmerich (14 golov) približal Kranklu, ki ima 15 golov.

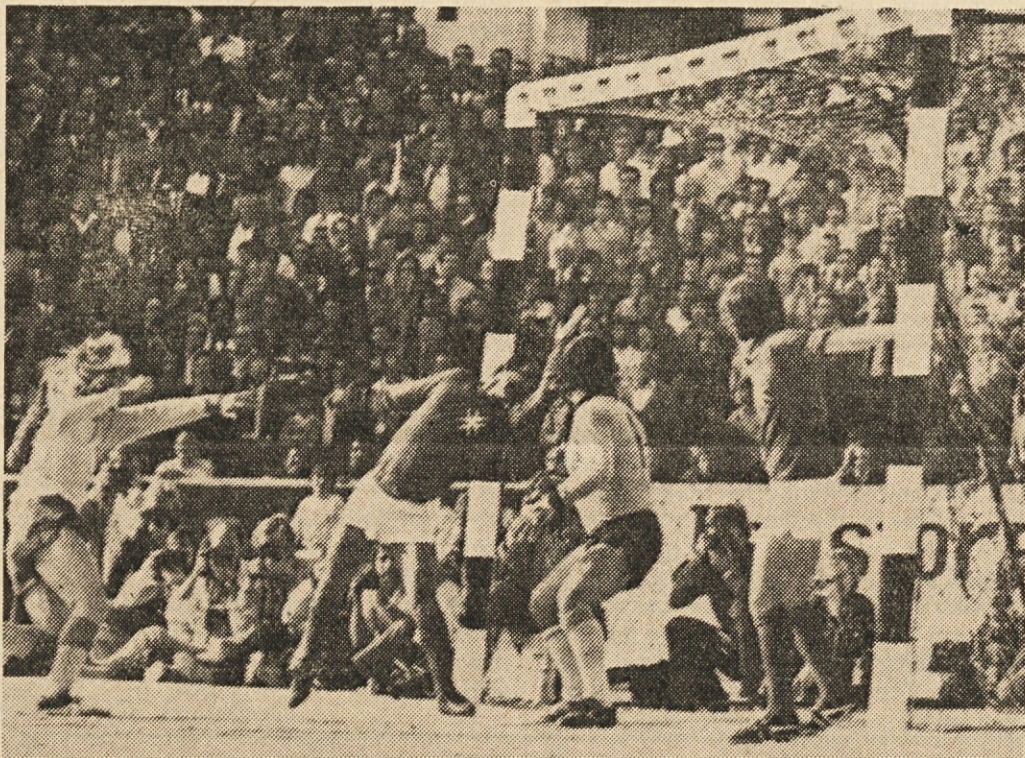
Velika senzacija v nogometu

MALTA — ŠVEDSKA 1:2 (1:2)

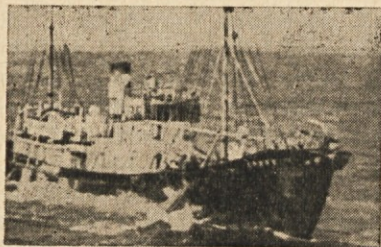
Pred 15.000 presenečenih gledalcev, od teh 6000 švedskih, je nogometna reprezentanca Malte doma v kvalifikacijski tekmi za vstop na svetovno prvenstvo v Münchnu prihodnje leto, izgubila proti renomiranim Švedom tesno z 1:2, in s tem odprla avstrijski reprezentanci še enkrat vrata, da se uvrsti med 16 najboljših moštev. Tako se je zgo-

dil pravi nogometni čudež, da so se neznatni malteški nogometaši tako uspešno upirali velikim Švedom.

Odločilna tekma bo 27. novembra v Gelsenkirchnu v Zvezni republiki Nemčiji. Avstrija ima tedaj priliko, da se rehabilitira za poraz na Švedskem. Kot je znano, so avstrijski nogometaši tedaj izgubili proti ustreznim švedski reprezentanci z 2:3.

BORIS PAHOR:

Parnik trobi nji

In zaradi tega kratkega stika, ki je pri tem nastal, je stara pritavala v temi iz svoje sobe in se zadela obnjo prav v trenutku, ko je zapuščala sobo njenega nečaka. „Kaj je, Ema?“ Ona pa je odšla v svojo sobo in zaloputnila vrata. Saj stara ni bila kriva; tiste mesece, ko sta bili sami, je bilo vse v redu. Iskala je v časniku družabnico, in ona je bila pri nji res družabnica, ker za deklo ne bi bila šla. Dekla, to ni poklic. A dokler ne najde mesta v pisarni, si je mislila, bo pri nji, ki je sama, odkar je stari trgovec, njen mož, zaradi kapi nehal prekupčevati s kavo. Skupaj sta kuhali, skupaj sta hodili na trg, in če bi ne bilo ti-stega vonja po plesnobi, bi skoraj ne pomislila več na urad in na strojepisje. Tudi zato ne, ker gospodinja ni gledala zviška nanjo zavoljo njenega slovenskega rodu, celo vzdihnili je kdaj, ko se je časniki zaganjal v trmaste glave, ki nočejo pozabiti svoje popačene govorice. Saj, morebiti jo je prizadejala predvsem grobost tega pisanja, a vendar je bila v njenih rahlih vzdihih tudi nekakšna povezava z njenim grškim poreklom in s tem z balkansko domovino. Čutila je ob nji, Emi, zanesljivost dobre bližine in tako pozabila na masko italijanske zavesti, ki si jo v Trstu nadene vsakdo, kdor želi uspeha svoji trgovini in svojim poslom. Dediščina po možu pa je bila seve najboljše jamstvo, da se ni treba prenapenjati v čustvih, ki jih nazadnje tudi glede njenje že spoštljive starosti nihče izrecno ne zahteva. Da, vse do prihoda Ferruccia. Tega sina svojega brata, ki se ni vrnil iz svetovne vojske, je stara vzela k

sebi, ko mu je hitra pljučnica pobrala mater. Edinček, katerega je prezgodaj odovela gospa vsega prekrila z neizživeto nežnostjo in ki zaradi tega na primer ni bil nič v zadregi, da sta pretekli že dve leti, odkar bi bil moral končati študij na univerzi. Teta je seve videla vse to, a bolj je bilo zanjo pomembno, da je videla na njegovem obrazu poteze rajnega brata. Tako so se razcveli v nji vsi popki, ki so ostali zaprti zavoljo neuspelega materinstva, on pa je bil zadosti prebrisan, da je nastavil svoje leno jadro ugodnemu vetru. Vse prav. In navsezadnje se nje, Eme, to ni tikalo. A mladi se je tako vživel v vlogo princa prestolonaslednika, da je zahteval tudi od nje, Eme, takšno hlapčevstvo, kakršno mu je teta poklanjala prostovoljno; ne glede na to pa ga je fašistična vzgoja navadila, da ni slovenski človek nič več kakor parija. In prav gotovo mu ne bi bila nesla čaja v posteljo, če ne bi bila gospodinja tožila o glavobolu in jo posilila, naj mu postreže, češ da se je prehladil na izletu. Morebiti pa je bolje tako, zakaj če bi je ne poskušal zavrniti k sebi na posteljo, bi se gospodinji na ljubo najbrž počasi privadila na takšne sicer odmaknjene uslužnosti, ki bi pa bile vendar uslužnosti. Dekla pa noče biti. Prišla je v mesto, da bo delala v uradu, ne v mračnih spalnicah. O seve, da je bilo stari žal, in tudi nji je žal po stari, ker se je navadila nanjo; pa je spet napak, da se je nanjo navadila, in je bolj prav, da je spet prosta.

Prosta, je pomislila. In videla je sobo, kjer vse govori o razpadanju. Vegasta postelja. Šepasta omara. Madež na stropu ima robove v številnih otenkih; škrbast omet ob podbojih vrat. Niti perila ni vzela iz kovčka, da bi ga zložila na polico v omaro. Duh po gnilem lesu in skorjastih nogavicah. A kaj jo je zapeljalo, da je ostala v takšnem brlogu? Že ženska, ki je sobo oddajala, ji je bila zoprna; gledala jo je, kakor da ji ocenjuje tenko nevisoko telo in ne ve, ali bo sposobna, da bo redno poravnava lojemni-no. Da, trudna je bila in komaj je čakala, da bi se zleknila in nepremično ležala; zato je šla po kovček in se vrnila. To, in morebiti je prišla tudi iz iht, iz upora, da je gospo-

Zanimivosti

CEPIVO PROTI SLINAVKI

V Veliki Britaniji, kjer so morali pred šestimi leti zaradi slinavke in parkljevke zaklati okoli 430.000 domačih živali ter je imela vlada 35 milijonov funtov dodatnih stroškov, že nekaj časa z novim preparatom uspešno zatirajo povzročitelje te bolezni. Pridobivajo ga iz posebne plesni kakor penicilin, imenuje pa se »Dsrna«. Pri poskusih v Pirbrightu (Surrey) so ugotovili, da sicer okuženi, vendar s tem preparatom zaščiteni prašiči niso dobili parkljevke.

INTELIGENCA SE STOPNjuje Z LETI

Čeprav se število možganskih celic znižuje, se zleti stopnjuje inteligenca, pravi ameriški psiholog Kangas, ki je dolgo preiskoval 48 moških in žensk. Njihov inteligenčni količnik je znašal v predšolski dobi 110,7, po desetih letih se je povzpela na 113,3, petnajst let kasneje pa je dosegel 124,1. Pri moških, ki so bili že v otroških letih nadpovprečno inteligentni, narašča količnik z leti hitreje kakor pri njihovih vrstnicah. Kangas je mnenja, da samotno delo v gospodinjstvu zavira razvoj inteligence.

IMENA VPLIVAJO NA CENO

Učenci z nenavadnimi imeni so pri učiteljih manj upoštevani kot drugi, pravi psiholog dr. Harari s kalifornijske univerze v San Diegu. John, Michael ali Henry dobi po navadi boljše ocene kakor Achilles ali Aloysius. Harari je napravil poskus z 80 učitelji v desetih

šolah. Pravi, da učitelji nezavedno ravnaajo z učenci z nenavadnimi imeni drugače kakor z drugimi, učenci pa so v zameno trmasti in poredni. Pri enem izmed poskusov so devetletni otroci pisali spise, ki so jih podpisali z navadnimi imeni, učitelji pa so jih potem ocenili. Nato so učenci druge šole podpisali iste spise z nenavadnimi imeni; naloge so ocenili drugi učitelji, ki so dali bistveno slabše ocene. — Pri deklakah je dal poskus povsem nasprotno rezultate kakor pri dečkih.

UŠI V DOLGIH LASEH

Ne samo v Nemčiji, tudi v skandinavskih deželah in v Veliki Britaniji se zadnja leta spet širi glavna uš. Število razkuževalnic se je v dveh letih pomnožilo šestkratno. V Münchnu so za nekaj časa opustili boj proti ušem, ker preprosto ni bilo dovolj osebja. V Veliki Britaniji ima glavne uši okoli milijon ljudi, nekaj podobnega je na Švedskem, Danskem in Norveškem. Mladi ljudje, ki veliko potujejo, imajo večinoma dolge lase, za osebno higieno pa nimajo dovolj smisla.

POSLEJ BALET NA LEDU

Mojstra umetnostnega drsanja Ljudmila Belousova in Oleg Protopopov nastopata v novem programu leningrajskega baleta na ledu. »Za to sva se odločila raje kot za trenersko delo«, je rekel Protopopov. Na sporedu so tudi odlomki iz »Labodjega jezera«.

NAMIZNI TENIS

Št. Janž — Liebenfels 6:4

Pretekli ponedeljek je bila na domačih tleh zelo napeta tekma v namiznem tenisu proti športnikom iz Liebenfelsa. Domačini so pred številnimi navijači nasprotnika tesno premagali z 6:4. Ako upoštevamo, da

SLIKA: Švedski nogometaš Ove Kindval je v 21. minuti izenačil na 1:1, potem ko je v 19. minuti malteški napadalec Camilleri s sijajnim strelom zadel švedska vrata. Po izenačenju so švedski nogometaši le še upali na izdatno zmago. Namesto te pa so v 33. minuti dali Maltežanom samo še en gol.

manjka pri Šentjanžanih eden najboljših igralcev, M. Hornböck, ki študira v Gradcu, moramo biti z rezultatom zelo zadovoljni. Tokrat so igrali za Št. Janž: Hanzi Hornböck, Jakob Weiss, kateremu še manjka rutina in Tini Mischitz, ki je bil zopet najboljši igralec obeh moštev. Najbolj napeta je bila zadnja igra pri stanju 5:4 za Št. Janž, v kateri je Hanzi Hornböck tesno porazil nasprotnika in tako priboril zmago za Št. Janž. Razveseljivo je tudi močno zanimanje s strani občinstva, ki z navdušenjem prisostvuje tem tekam. Točke za Št. Janž sta priborila Tini Mischitz 3 in Hanzi Hornböck 2 ter v dvojici Hornböck—Mischitz 1 točko. Trenutno ima Št. Janž 9 točk iz 7 tekem, naslednja tekma pa bo v Lavamündu proti tamošnji ekipi.

dinjin nečak tako poskusil z njo; kakor da je nekako sama kriva za to in se je zdaj vdala prebivanju v sobi, ki diši po plesni in razvratu. In to prav tukaj, nedaleč od obo-kov pod občinsko palačo, kjer se hiše starega mesta tiščiijo skupaj, kakor da ne marajo, da bi svetloba, ki prihaja skozi oboke z Velikega trga in z morja pred njim, razkrila mrke črte vlažnih pročelij. Da, prav kakor da se kaznuje, ker je on z njenega obraza, iz njenih oči mogel razbrati, da je lahko predrzen. Obenem pa se zaveda, da je resnica drugje; saj je očito, da čuti dvom v pogledu nove gospodinje, ko gre z doma in ko se vrača domov; kakor da jo je zmedla s svojim molkom in s svojo čudno topostjo.

Prečkala je Veliki trg. Asfalt je bil suh, samo ponekod je pega mokrote spominjala na naliv. Mizice in stolice pred Caffé specchi so bile prazne, na ozkem odru za orkester je sameval veliki boben. Naj se odpravi v sobo, ki je kljub popoldanski plohi zatohla, medtem ko bo do polnoči prihajal glas zvočnika iz kina na vogalu? Bedasti so tisti dvogovori nevidnih oseb v zvočniku, pa zatem molčanja, ki jim glasba skuša dodati globok pomen, a se ob njih še sama izgubi v nesmiselnih vrtincih. Ne, prav nič ni zaspana, zdi se ji, da bi nekam sedla in počakala jutranjo izdajo časnika; zvečer je vsakokrat skoraj prepričana, da bo naslednje jutro našla oglaševalske, ki išče pisarniško začetnico. Lahko bi šla k Počkajevim, Vera prav gotovo ne spi, njena mama pa tako nikoli ne leže pred polnočjo; a kako pozvoniti ob takšni uri, ko je družina najrajši sama. Pa tudi nič prav ni razpoložena, odkar je v tisti sobi. Teden dni, a kakor da je cela večnost. Prej, ko sta z Grkinjo kupovali maslo pri nji, jo je gospa Marija lahko kdaj povabila. Trg. Prava pravcata goščava stojnic in kupovalk. Babilonija krikov in klicanj branjev, ki hvalijo svoje blago in nagovarjajo gospé, ki se gnetejo v ozkih so-teskah; in gospe skušajo biti neprizadete, ko jim močna prodajalka z napadalnim glasom pravi »Bella bionda« ali pa »Bella mora«, a vendar se povečini nasmehejo, katera pa se celo tudi ustavi. Ne, gospa Marija ne, ona je

tedenski program

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 18. 11.: 7.10.: Duhovni nagovor — Po vaši želji. — PONEDELJEK, 19. 11. 13.45 Informacije — Zborovske skladbe. — TOREK, 20. 11.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob Dravi. — 13.45 Informacije — Športni mozaik — Za krmlom. — SREDA, 21. 11.: 13.45 Informacije — Ljudske pesmi — L. Detela: Današnja književnost v nemškem jeziku — 1.: Wolfgang Borchert in Heinrich Böll. — ČETRTEK, 22. 11.: 13.45 Informacije — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev. — PETEK, 23. 11.: 13.45 Informacije — Tam, kjer so trojne Libuče — 2. del (Manuskript: Ek. sv. M. Kumer - Črčej). — SOBOTA, 24. 11.: 9.05 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

1. PROGRAM

NEDELJA, 18. novembra: 15.40 Za otroke od 7. leta naprej: Woobinda — 16.05 Za družino: Trailer — 16.55 Smučarska gimnastika — 17.25 Ernst Fuchs: Dialog s slikami; umetnost videti in razumeti — 17.55 Predno greš spat; lahko noč za najmlajše — 18.00 Dunajska mestna biblioteka — 18.30 Kdo ve več? — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Šport — 20.10 Kristijan v času — 20.15 Un amico — prijatelj — 21.45 Čas v sliki — nočna izdaja in šport.

PONEDELJEK, 19. novembra: 18.00 Znanje — aktualno — 18.25 Predno greš spat, lahko noč za najmlajše — 18.30 Stan Laurel in Oliver Hardy — 18.55 Gospodarstvo videno od blizu — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Ljudje na renču Shilu — 21.20 Otroci v našem okolju — 21.40 V dirkalnem taboru — 22.30 Čas v sliki — nočna izdaja.

TOREK, 20. novembra: 18.00 Walter in Connie: Tečaj angleškega jezika — 18.25 Redno greš spat, lahko noč za najmlajše — 18.30 Fotografiranje za vse — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Kaj sem? Veselo uganjanje — 21.05 Peter Iljič Čajkovski: Genij in blaznost — 23.05 Čas v sliki — nočna izdaja.

SREDA, 21. novembra: 10.00 Televizija v šoli: Formalna logika — 10.30 Nižja Avstrija — 11.00 Program za delavce: Močnejše kot vsa pamet — 16.30 Za otroke od 6. leta naprej: Izgubljeni diamant — 17.10 Nenavadno mesto — 17.20 Gradbišče — 18.00 Tečaj francoskega jezika — 18.25 Predno greš spat, lahko noč za najmlajše — 18.30 Tri deklice in trije dečki — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Obzorja — 21.05 Včeraj, danes, jutri. Življenje dveh ljudi — 22.35 Čas v sliki — nočna izdaja.

ČETRTEK, 22. novembra: 10.00 Televizija v šoli: Formalna logika — 10.30 Obiščemo razstavo: Picasso — 11.00 Vzgoja k človečnosti — 11.30 Gost pri Eliasu Canettiju — 12.00 To je Rim — 18.00 Tečaj italijanskega jezika — 18.25 Vpraša-

nje, lahko noč za najmlajše — 18.30 Športni mozaik — 18.55 Šepetanje v stanovanju — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Trotta. Po romanu „Kapuccinska grobnica“ Josefa Rotha — 21.50 Čas v sliki — nočna izdaja — 21.55 Balet posameznikov.

PETEK, 23. novembra: 10.00 Televizija v šoli: Deset zapovedi III — 10.30 Viri zgodovine — 11.00 Program za delavce — 11.00 Ognjenordeča baronica — 12.35 Klub seniorjev — 18.25 Vprašanje, lahko noč za najmlajše — 18.30 Zaljubljen v čarovnico — 18.55 Zbornica za delavce in nameščence — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Halo... hotel Sacher... vratar — 21.20 Odkrito povedano — 22.20 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.25 Mednarodne konjske dirke.

SOBOTA, 24. novembra: 15.30 Hišni koncert — 16.30 Za otroke od 5. leta dalje: Pošiljka z mišjo — 16.55 Gulp, risarski film — 17.00 Za otroke od 11. leta dalje: Indijanska reka — 17.25 Poklic — aktualno — 17.30 Za družino: Začetek — 18.00 Naš prijetni dom — 18.25 Vprašanje, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kultura — posebno — 18.55 Heinz Conrads v soboto zvečer — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Srce na pravem mestu, kmečka šaloigra — 21.50 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.25 Najvišja stava v Laredu.

LJUBLJANSKA TELEVIZIJA

NEDELJA, 18. 11.: 8.55 J. Hašek: Dobri vojak Svejk — 9.45 Ptujski festival — 10.10 Kmetijska oddaja — 10.55 Mozaik — 11.00 Otroška matineja — 11.45 Poročila — 11.50 TV kašipot — Nedeljsko popoldne — 12.55 Moda za vas — 18.05 Poročila — 18.10 Retrospektiva jugoslovanskega filma: Pop čira in pop spira — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.30 3-2-1 in TV barometer — 20.40 Iz libra Marka Uvodiča — 21.35 Nova imena — 21.55 Športni pregled — 22.25 Poročila.

PONEDELJEK, 19. 11.: 9.10 Odprta univerza — 9.35 TV v šoli — 10.30 Angleščina — 10.45 Nemščina — 11.00 TV v šoli — 14.45 TV v šoli — ponovitev — 15.40 Angleščina — ponovitev — 15.55 Nemščina — ponovitev — 16.10 TV v šoli — ponovitev — 16.45 Madžarski TV pregled — 17.45 Gregov oče gre v partizane — 18.10 Obzornik — 18.25 Enciklopedija živali — 18.55 Mozaik — 19.00 Mladi za mlade — 19.45 Risanka — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Lasna kozmetika Narta — 20.30 3-2-1 in TV barometer — 20.40 K. Vitlinger: Selitev duš — 22.00 Nokturno — 22.15 Poročila.

STREHE ZA TRAKTORJE šil. 4950.—
PLUGE ZA SNEG šil. 14.500.—

Dostavlja na dom

Jožef Pernè

KLANČE
9132 Galicija — Gallizien

TOREK, 20. 11.: 9.35 TV v šoli — 10.40 Ruščina — 11.00 TV v šoli — 14.45 TV v šoli — ponovitev — 16.10 Ruščina — ponovitev — 16.45 Madžarski TV pregled — 17.45 Očetove barve — 18.00 Risanka — 18.10 Obzornik — 18.25 Naši zbori — 18.55 Mozaik — 19.00 Šolska TV: Nova matematika — 19.20 Črede z Atlasa — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Propagandna reportaža — 20.30 3-2-1 in TV barometer — 20.40 Diagonale — 21.30 H. Fallada: Sam med volkovi — 22.15 Poročila — 22.20 Rokomet Jugoslavija : SZ.

SREDA, 21. 11.: 8.20 TV v šoli — 11.00 TV v šoli — 16.45 Madžarski TV pregled — 17.45 Otroci naše šole — 18.00 Risanka — 18.10 Obzornik — 18.25 Od filma do filma — 18.45 Marksizem — 19.15 Mozaik — 19.20 Kaj hočemo: Ob ustavnih in kongresnih razpravah — 19.45 Kozmetično ogledalo — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Propagandna reportaža — 20.30 3-2-1 in TV barometer — 20.40 Film tedna: Vse ali nič — 22.20 Poročila — 22.25 Rokomet Jugoslavija : NDR.

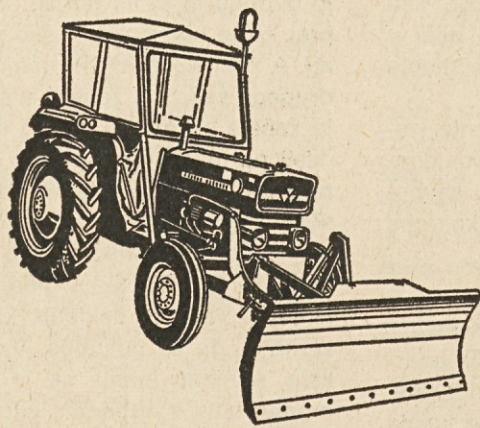
ČETRTEK, 22. 11.: 9.35 TV v šoli — 10.30 Angleščina — 10.45 Nemščina — 11.00 Francoščina — 14.45 TV v šoli — ponovitev — 16.00 Šolska TV: Prirejanje elementov dveh množič — 16.45 Madžarski TV pregled — 17.45 Iz slovenske književnosti — 18.05 Obzornik — 18.20 Mozaik — 18.25 Shane — 19.15 Delavska TV tribuna — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Kam in kako na oddih — 20.40 Monitor: Trgatev — 21.30 B. Lebovič: Nevarna srečanja — 22.30 Poročila.

PETEK, 23. 11.: 9.30 TV v šoli — 11.00 Angleščina — 14.40 TV v šoli — ponovitev — 16.10 Angleščina — ponovitev — 16.45 Madžarski TV pregled — 17.45 Kuhinja pri violinskem ključu — 18.15 Obzornik — 18.30 Rekreacija: Turno smučanje — 18.40 Pet minut za boljši jezik: Inženiring in marketing — 18.50 Mozaik — 18.55 400 let slovenske glasbe — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Propagandna reportaža — 20.30 3-2-1 in TV barometer — 20.40 Komu zvoni — 22.40 Poročila — 22.45 Umetnost in človek.

SOBOTA, 24. 11.: 9.35 TV v šoli — 11.00 TV v šoli — 13.30 Nogomet Olimpija : Borac — 17.30 Narodna glasba — 17.55 Obzornik — 18.10 Mozaik — 18.15 Daktari — 19.05 Moda za vas — 19.15 Gledališče v hiši — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.35 3-2-1 in TV barometer — 20.35 Moji gostje in Jaz: Dubrovački trubadurji — 21.25 Barvna propagandna oddaja — 21.30 Pravniki — 21.55 Colditz — 22.45 TV kašipot — 23.05 Poročila.

Dobra sadna drevesca in jagodno grmičevje dobite samo v drevesnici

MARKO POLZER, pd. Lazar
Št. Vid v Podjuni

Plavanje krepča zdravje in prepreči krčne žile!

RUTAR v Dobrli vasi

tudi pozimi nudi možnost kopanja

Tedenski program za kopališče v hotelu:

	9-12	12-18	18-22 ure
ned.	savna in svobodno kopanje za družine	splošno kopanje	po naročilu
pon.	splošno kopanje		po naročilu
tor.	splošno kopanje		savna za ženske
sre.	splošno kopanje	savna in svobodno kopanje za moške	
čef.	splošno kopanje		savna za družine
pet.	splošno kopanje	savna in svobodno kopanje za ženske	
sob.	splošno kopanje		savna in kopanje za moške

Zagonetni Konrad

Ime Filip prihaja iz grščine — phil hipos — in pomeni v slovenščini ljubitelja konj.

V nemščini se isto ime glasi Konrad, torej ni to nemško, ampak slovensko ime; tisti, ki ima rad konje: **kon(j)-rad**.

Zanimivo bi se bilo pozanimati, odkod je beseda v nemščino zašla. Mogoče celo iz slovenščine, ki je bila v 8. in 9. stoletju izredno razvit jezik, tako da sta ji sv. brata Ciril in Metod dala knjižno obliko, jo uvedla v bogoslužje in je postala poieg grščine, latinščine in hebrejščine četrti liturgični jezik, česar nobeden drug jezik prav do zadnjega časa ni več dosegel.

Šovinizma v tistih zgodnjih časih in še dolgo potem še ni bilo, tako da so nekatere izraze Slovenci sprejeli od Bavarcev, Bavarci pa od njih (**nemškega jezika še ni bilo**). **Danes pa se našemu jeziku stalno očita grdota in kdove kaj vse**, kar nas bo lahko nagnilo do tega, da se bomo nekoliko pozanimali za „Konrade“, „Jause“ (od južina) itd. v govorici naših sosedov. Seveda pa ne iz kakršnih prestižnih razlogov, za katere nam sploh ni, pač pa samo iz znanstvenega in kulturnega razloga.

PRVA PEKA

(Nadaljevanje s 7. strani)

čil. Če ga bo skazila, potem bo imela stara priložnost, da ji to meče pod nos, češ da ni za nobeno rabo. Ometla je peč in že je bila pripravljena, da dá prvi hlebec vanjo. Lopar je posula z otrobi, da se testo ne bi prijel, stresla nanj hlebec, ga narezala z velikim nožem in nazadnje pomazala po vrhu z raztepenim jajcem. Hitro jih je vsadila v peč, enega za drugim. Na vrsti je bil zadnji, peti hlebec. Že ga je vrgla na lopar, tedaj pa, joj, tretji hlebec je pozabila pomazati z jajcem.

„Ježeš, kaj bo pa zdaj!“ je vzkliknila in pomislila, da bi le stara ne privihrala mimo ravno sedaj. Si bom že kaj izmislila. Zadnji hlebec je dala v peč in jo zaveznila.

Pred pečjo je pomolila očenaš, kakor je delala stara. Dobro je vedela, da jo bo vprašala, če je molila, drugače bi lahko bil ves kruh skažen. Toda tretjemu hlebcu še tako proseč očenaš ni pomagal niti Zdrava Marija. Treba ga je bilo nekako pomazati, drugače bo po vrhu skorja ostala bela. Toda kako? Lahko je reči, a teže storiti.

Premišljevala je, nazadnje ji je le šinilo v glavo. Poiskala je staro grabljišče (roč od grabelj), vzela dva žeblija in kladivo ter pribila nanj omelo, s katerim je mazala kruh. Tako je dobila dolg ročaj, pomočila omelo v jajca, odveznila peč ter pomazala nesrečni tretji hlebec. Hitro je pospravila svoje „orodje“ ter odšla v hišo, da je pogledala na uro, kdaj bo treba kruh vzeti iz peči.

Čez dobro uro je po vsej hiši zadišalo po svežem kruhu. Na mizi v veži se je hladilo pet lepo zlato zapečenih hlebov.

Tašča si jih je ogledovala, majala z glavo, nazadnje je pristavila, da je malo premalo zapečen, kajti napako je morala najti. Nato je še samoljubno dodala:

Ko sem bila jaz mlada, sem ga vedno dobro, rjavo zapekla. Silva

RUTAR CENTER

A-9141 Dobrla vas - Eberndorf

ugodno dobavi in brezplačno na dom dostavi!

Če manjka nafte, naj Vas ne skrbi, saj RUTAR CENTER nudi vam električne peči:

npr. električno peč 2 kW, 3 ogrevalne stopnje, z ventilatorjem že za šil. 320.—
električni kamin 3,3 kW šil. 1980.—

Oglejte si neobvezno našo veliko izbiro!